

HÖGSTA DOMSTOLENS DOM

meddelad i Stockholm den 6 november 2007

Mål nr

T 4796-05

KLAGANDE

Staten genom kronofogdemyndigheten

171 94 Solna

MOTPART

FK

Ombud: Förbundsjurist HA

SAKEN

Lönegaranti

ÖVERKLAGADE AVGÖRANDET

Hovrätten över Skåne och Blekinges dom den 10 november 2005 i
mål FT 1006-05

_____

DOMSLUT

Med upphävande av hovrättens dom fastställer Högsta domstolen tingsrättens domslut.

YRKANDEN I HÖGSTA DOMSTOLEN

Staten har yrkat att Högsta domstolen med ändring av hovrättens dom fastställer tingsrättens dom. Staten har vidare yrkat att Högsta domstolen befriar staten från skyldigheten att ersätta motpartens rättegångskostnader vid tingsrätten och i hovrätten.

FK har bestritt ändring.

FK har yrkat ersättning för sina rättegångskostnader i Högsta domstolen.

DOMSKÄL

Vid konkurs lämnas enligt 7 § första stycket lönegarantilagen (1992:497) betalning enligt garantin för bl.a. sådan fordran på lön eller annan ersättning som har förmånsrätt enligt 12 § förmånsrättslagen (1970:979). Enligt första stycket i sistnämnda paragraf omfattas fordringar som belöper på tiden före och inom en månad efter konkursbeslutet av förmånsrätt. Fordringen får dock som huvudregel inte ha intjänats tidigare än tre månader innan konkursansökningen kom in till tingsrätten. Om lönen eller ersättningen skall bestämmas efter särskild beräkningsgrund gäller i stället att den inte får ha förfallit till betalning tidigare än tre månader före konkursansökningen.

Vent & Plåt i Löddeköpinge AB försattes i konkurs den 9 september 2004 på grund av en samma dag ingiven konkursansökan. FK var anställd i bolaget och hade vid tidpunkten för konkursen en lönefordran som bl.a. omfattade inestående tid i en arbetstidsbank om 41 timmar och 5 minuter, som intjänats under tiden den 1 januari 2003 – den 8 juni 2004, dvs. tidigare än tre månader innan ansökan om konkurs kom in till tingsrätten.

Frågan i målet är om huvudregeln (intjänandeprincipen), som staten hävdar, eller undantagsregeln vid särskild beräkningsgrund (förfalloprincipen), som FK hävdar, skall gälla för dennes fordran.

Begreppet särskild beräkningsgrund infördes i 12 § förmånsrättslagen genom en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2004 och som innebar en övergång från förfalloprincip till intjänandeprincip som huvudregel när det gäller löneskyddet för utfört arbete som belöper på tiden före konkursansökan. Enligt förarbetena avses med begreppet särskild beräkningsgrund sådana fall där lönen skall bestämmas efter en särskild beräkning av omfattningen på utfört arbete eller arbetsgivarens försäljning eller dylikt. Som exempel angavs ackord, tantiem och provision samt i vissa fall övertidsersättning och inarbetad rätt till betald ledighet. Undantaget motiverades av att det vid denna typ av ersättningar kan förflyta lång tid mellan intjänandet och förfalldagen. Med en spärr vid tre månaders belöpan-detid skulle sådana lönefordringar nästan alltid sakna löneskydd, fastän den anställda kan basera sin ekonomi på sådana utbetalningar. Vad gäller olika system med flexibel arbetstid och arbetstidsbanker konstaterades att det inte gick att med säkerhet ange hur dessa skulle komma att behandlas samt att utformningen av det aktuella anställningsavtalet fick en avgörande betydelse. Det anfördes att ersättningen i dessa fall ofta torde anses vara bestämd enligt särskild beräkningsgrund. (Prop. 2002/03:49 s. 81 och 150 samt SOU 1999:1 s. 236 och 333.)

Förarbetsuttalandena om förhållandet mellan begreppet särskild beräkningsgrund och arbetstidsbanker får anses något oklara till sin innebörd (jfr Lagrådet i a. prop. s. 267 och Danhard, Konkursarbetsrätt, 3 uppl. 2006, s. 275 f.). Regleringen i 12 § förmånsrättslagen av löneskyddets omfattning får emellertid anses innebära att huvudregeln, dvs. intjänandeprincipen, skall tillämpas när fordringen bestäms med utgångspunkt direkt från den tid arbetstagaren arbetat. För att undantagsregeln vid särskild beräkningsgrund, dvs. förfalloprincipen, skall användas bör krävas att även andra moment än arbetad tid, som t.ex. vinst, försäljning eller liknande, skall beaktas. Att den inarbetade tiden kan omvandlas till ledig tid och kontant ersättning, som förhållandet ofta torde vara vid olika system med arbetstidsbanker, är inte tillräckligt för att göra undantagsregeln tillämplig.

För FKs anställning gällde vid tidpunkten för konkursen det s.k. Teknikavtalet. Enligt det avtalet skall för varje fullgjord arbetsvecka viss i avtalet angiven tid föras till en tidbank. Efter överenskommelse mellan arbetstagaren och arbetsgivaren kan tiden tas ut som betald ledighet eller uttag göras i form av kontant betalning. Arbetstagaren kan även få ersättning i form av pensionspremie. Om uttag ur tidbanken görs i form av kontant betalning motsvarar ersättningen den aktuella lönen per timme.

Det anförda innebär att FKs lönefordran är bestämd med utgångspunkt direkt från den tid han arbetat. Några andra moment, utöver den aktuella lönen per timme, har alltså inte ingått i beräkningen. Ersättningen har således inte bestämts enligt en särskild beräkningsgrund. FKs fordran omfattas därför inte av

förmånsrätt och ersättning skall inte utgå enligt lönegarantilagen. Hans talan skall på grund härav ogillas.

I avgörandet har deltagit: justitieråden Gertrud Lennander, Dag Victor, Ella Nyström, Per Virdesten (referent) och Anna Skarhed
Föredragande revisionssekreterare: Elizabeth Önerfjord